

Abduktive bevægelser mellem 'Mysteries' og 'My-Stories'

Britta Møller¹ 

¹ *Aalborg Universitet, Institut for Kommunikation og Psykologi,
Teglgaards Plads 1, 9000 Aalborg*

Denne artikel retter blikket mod kvalitativ forskning som abduktive bevægelser af levede og levende erfaringer i interaktioner med konkrete situationer. Med afsæt i to centrale pragmatiske begreber, brud og kontinuitet, relateret til forståelsen af erfaringer, betegnes dette som bevægelser mellem 'mysteries' (brud) og 'my-stories' (kontinuitet). Artiklen trækker på forfatterens erfaringer, som er gjort i et længerevarende eksperimentelt og kollaborativt studie af læring i ældreplejen og på en social- og sundhedsskole. Begreberne 'levende resonanskasse' og 'levet database' anvendes til at beskrive aspekter af forskerens my-story, som bringes i samspil med det, som sker i konkrete situationer. Artiklen reflekterer over, hvordan forskerens fortælling og identitet kommer i tilblivelse gennem forskningens tilblivelse, og hvordan dette bidrager til vidensudvikling. Dette er således, at forskerens my-stories tager form i takt med, at forskningen skaber viden om feltet. Artiklen bidrager dermed med et perspektiv på, hvordan forskeren kan gå kvalitativt til verden på en nytænkende måde, der kan bidrage til gensidig erfaringsdannelse og fælles vidensudvikling.

Keywords: Abduktion, pragmatisme, brud, kontinuitet, mysterier, erfaringer

"Nåh, hva' så?", spurgte læreren mig i pausen, da vi sammen gik fra matematiktimen over mod kaffeautomaten i frokoststuen på social- og sundhedsskolen. "Hvad ser du?". Jeg vidste først ikke, om jeg skulle svare, og i så fald, hvad jeg skulle svare. Ville det være i overensstemmelse med god forskning at dele mine iagttagelser og analyser på et så umodent tidspunkt uden at have mulighed for at lave en grundig analytisk fortolkning og fremstilling? Det rumsterede i mit hoved, men jeg måtte svare læreren nu, da hun jo havde stillet mig et spørgsmål. Jeg kunne ikke tøve for længe. "Hmm. Jeg oplever rigtig mange ting. Mit hoved er fuldt af iagttagelser og tanker",

indledte jeg med at sige. ”En af de ting, der gjorde indtryk, er, at jeg ser, at det er rigtig vigtigt for eleverne, at matematikken gøres så konkret og visuel som muligt”. Læreren svarer, at det netop er et af hendes opmærksomhedspunkter for undervisningen. Vi taler frem og tilbage om denne problemstilling og om vores iagttagelser og overvejelser, mens vi tanker kaffe op og går tilbage til klasselokalet.

Feltnoter, shadowing af undervisning, social- og sundhedsskolen

Introduktion – at tage erfaringer seriøst.

Denne artikel handler om 'mysteries' og 'my-stories' i kvalitativ forskning. Artiklen tilbyder disse begreber som optik til at forstå og analysere betydningen af forskerens erfaringer i kvalitativ forskning. En præmis for at læse artiklen er antagelsen om, at erfaringer kan og skal tages seriøst, i livet generelt og i kvalitativ forskning specifikt. Antagelsen præsenteres fra en pragmatisk forståelse af, at erfaringer er radikalt sociale, og ikke kan analyseres som eksklusivt tilhørende det enkelte menneske isoleret fra omgivelserne (Dewey, 1934). Det bevirker, at vi må anerkende, at vores erfaringer er påvirket af de situationer, vi befinder os i, og at vores erfaringer tillige påvirker situationerne. Rationalet er, at det, vi ser, sanser og oplever kan analyseres som tegn på noget, der er på spil i de situationer, vi indgår i, når vi bedriver kvalitativ forskning. Dewey (1916) udtrykker erfaringens sociale grund ved at fremhæve, at det er umuligt at afgøre, hvor den enes erfaring adskiller sig fra den andens: ”it is impossible to draw sharp lines such as would enable us to say, here my experience ends, there yours begins” (s. 194). Fra denne grund må vi erkende, at den enes erfaring altid er viklet ind i den andens, og at erfaringer derfor må analyseres som sociale begivenheder, snarere end som afgrænset til specifikke enkeltpersoners oplevelser. På samme grund forstås forskerens erfaringer at være viklet ind i de sociale kontekster, hun interagerer i. Dette er afsættet for at forstå 'my-stories', forskerens fortælling. Det er denne artikels interesse at undersøge, hvordan det at tage erfaringer seriøst kan forstås og analyseres som en del af kvalitativ forskning. Herfra er ønsket at etablere et sprog, der kan hjælpe til at analysere de erfaringer, som forskeren gør sig i interaktion med et specifikt forskningsfelt. Artiklens anliggende er at dele erfaringer i et sprogbrug, der potentielt kan vække genkendelse hos

læseren, og med en forståelse af mysteries og my-stories som et samspil, der kan medvirke til produktion af viden om sociale fænomener.

Denne tænkning om at tage erfaringer seriøst foreslås allerede i pragmatismens tidlige år som et paradigmeskifte fra et iagttagerperspektiv ('spectator theory of knowledge') til en forståelse af forskning som engageret deltagelse (Dewey, 1916, 1929). I nyere tid ses synet praktiseret indenfor procesfilosofi, hvor opdraget om forskerens involvering aktualiserer nytænkende måder at relatere sig som forsker kropsligt og sanseligt, og som giver anledning til nye typer af data og måder at analysere data. Denne forskningstilgang beskrives gerne som en post-kvalitativ metode 'efter kodning' (Lather & St. Pierre, 2013; St. Pierre & Jackson, 2014). Intentionen er at udføre forskning, hvor fokus ikke er på at repræsentere givne realiteter via systematisk kodningsarbejde, men på at engagere sig på måder, der muliggør hidtil 'unimagined configurations' (Ellingson & Sotirin, 2020) og rekonstruktioner af erfaringer (Rosiek, 2013). Shotter (2006) beskriver denne måde at engagere sig som 'witness', der indebærer, at forskeren tager "a different form of engaged, responsive thinking, acting, and talking, that allows us to affect the flow of processes from within our living involvement with them" (s. 585). Som adresseret i dette temanummer, vil artiklen bidrage til at undersøge, hvordan forskeren kan gå kvalitativt til verden på en nytænkende måde for at undersøge sociale fænomener i konkrete kontekster. I den processuelle måde at beskrive forskeren og forskningen anses individuelle handlinger og erfaringer som sammenvævet med andres erfaringer i et "web of chains of action into which each individual act within this differentiated society is woven" (Elias, 2000, s. 368, citeret i Stacey & Griffin, 2005). Det bevirker, at forskerens position som objektiv observatør må opgives, mens forskerens forbindelse til det observerede, herunder forskerens følelser, oplevelser og erfaringer må tages seriøst som datamateriale (Stacey & Griffin, 2005). Denne forståelse af forskning som kvalificering af erfaringer, der gøres med feltet, giver form til en dobbelt bevægelse, hvor noget tages ind og gør indtryk, og noget gøres og får udtryk (Møller, in press). Med begreberne mysteries og my-stories vil jeg zoome ind på denne bevægelse, og gennem en analyse af en mikrosituation i forskningen laver jeg en in-depth analyse af, hvordan den engagerede forsker interagerer med sine levede og levende erfaringer.

Mens den iagttagende forsker ikke oplever ansvar for den aktuelle situation og ikke bekymrer sig om handlingers konsekvenser, da det ene kan være lige så godt som det

andet, har den engagerede forsker noget på spil i situationen (Dewey, 1916). Engagementet drives af, at forskeren har omsorg og bekymring for hvad, der er på spil og hvad, som må ske som konsekvens. Det vil sige, at som forskeren lever sit liv, vil man, som Brinkmann (2013) udtrykker det, falde over problemer eller situationer, som overrasker og bekymrer, og at

sådanne situationer er ofte meget nyttige som anledninger til kvalitativ forskning, der ikke alene sætter dig i stand til personligt at få en klarere opfattelse af, hvad der overraskede eller bekymrede dig, men som måske også kan kaste lys over mere omfattende sociale spørgsmål (s. 14).

Disse situationer kan forstås som mysterier i forskningen, som både har potentiale til at igangsætte en læreproces for forskeren og til at virke produktive i videnskabelsen omkring de studerede sociale fænomener. Fra disse overvejelser undersøger artiklen: *Hvad bliver det muligt at få øje på, når forskerens engagement i kvalitativ forskning analyseres som abduktive bevægelser mellem erfaringers brud og kontinuitet beskrevet som mysteries og my-stories?*

Artiklen struktureres på følgende vis. I første del gennemgås det teoretiske grundlag for at analysere forskerens erfaringer som mysteries og my-stories. Dette afsnit tager udgangspunkt i den amerikanske pragmatiske filosof John Deweys (1916) forståelse af erfaringer med begreberne brud, kontinuitet og samspil. Ydermere inddrages Alvesson og Kärremans (2007) konceptualisering af mysterie-drevet forskning, Revsbæk og Tanggaards (2015) forståelse af forskeren som levet database, min egen beskrivelse af forskeren som 'levende resonanskasse' (Møller, in press) samt Revsbæks (2018) beskrivelse af resonante erfaringer. Fra denne grund opbygger artiklen forståelsen af my-stories og mysteries som begreber for forskerens engagement i vidensproduktionen. I anden del af artiklen beskrives design og metoder for det empiriske studie, som artiklen hviler på, samt de metoder til analyse, som artiklen betjener sig af. Dette leder til fremstillingen af et narrativ, som udledes af artiklens indledende vignet og som uddybes i analyse. I analysen undersøges, hvad det bliver muligt at få øje på, når forskerens engagement forstås som bevægelser mellem my-stories og mysteries. I sidste del, på bagkant af analysen, diskuteres vigtigheden af at kende sine my-stories som forsker for

at kunne etablere en refleksivitet over, hvad man er modtagelig overfor i feltet, og hvilke fortællinger, man som følge af sin modtagelighed, skaber om feltet. Desuden berøres aspekter af magt, som præger såvel modtagelighed og tilgængelighed, særligt i kollaborativ vidensproduktionen. Efter en kort opsamling i konklusionen retter artiklen fokus på, hvilke implikationer dette blik på kvalitativ forskning kan have for forskning og organisatorisk praksis.

Teoretisk analyseramme - Analyse af erfaringer

Med udgangspunkt i den pragmatiske erfaringsforståelse fremlægger jeg i dette afsnit det teoretiske grundlag for at analysere forskning som bevægelser mellem mysterier og my-stories. Dette vedrører temporale og spatiale aspekter knyttet til erfaringskontinuitet og samspil (Dewey, 1938).

Mysterier som bryder og skaber resonans

Betegnelsen *mysterier* repræsenterer brud i erfaringer (Dewey, 1916), som opstår gennem forskerens interaktioner med feltet, og dermed vedrører et samspilsaspekt i erfaringer – at erfaringer altid er vævet ind i samspil med sociale og historiske kontekster (Dewey, 1938). Den pragmatiske forståelse er, at data tager form som brud, der muliggør, at forskeren konstruerer mysterier (Alvesson & Kärreman, 2007). Det betyder, at forskeren så at sige falder over et problem, idet der opstår uventede begivenheder, som forvirrer og overrasker (Brinkmann, 2013). Der er tale om en type af situationer, der har en særlig ufuldendt og åben karakter, og som bringer forskeren i tvivl om, hvordan situationen skal forstås og håndteres (Dewey, 1916). Det er situationer, som forskeren erfarer som urolige, utilregnelige og ubestemte, og hvor det, som bryder, kan identificeres og analyseres som et mysterium, der kan udforskes og evt. blive opklaret (Alvesson & Kärreman, 2007).

I samspillet fungerer forskeren som en erfarende deltager, der såvel registrerer som producerer data. For at forstå forskerens funktion i samspillet, foreslår jeg, at anse denne som en 'levende resonanskasse', der interagerer med aktører og fænomener i den sociale kontekst. Willert (2011) beskriver som metafor for hjælpersamtalen terapeuten som en resonanskasse, der med et mylder af strenge i forskellige tykkelser, længder, spændstigheder og klangfarver suger til sig af indtryk. Som metafor for forskning, kan data sige at blive tilgængelige, idet de skaber medsvingninger i forskerens erfaringer.

Brud registreres ved, at forskeren tager sine erfaringer seriøst og sensitivt agerer som levende resonanskasse, der lader det signifikante og urolige i situationen gøre indtryk (Møller, in press). Dette er en æstetisk kropslig interaktion, der kræver værdsættelse, hvor forskeren som sansende subjekt gør sig modtagelig for situationers og fænomeners indtryk, og omsætter disse indtryk analytisk og resonant i den sociale kontekst til et 'udtrykkende objekt' (Dewey, 1934). Mysteriet peger mod, hvad Dewey (1934) kalder, *en* erfaring, som er hans betegnelse for en type af erfaringer, som har en særlig signifikant kvalitet, der får den til at træde ud af strømmen af erfaringer og blive særlig mindeværdig. Revsbæk (2018) beskriver denne type erfaringer som 'resonante erfaringer'. Der er tale om erfaringer med æstetiske og refleksive træk, som opstår i samspil og svingning med tilgængelige fænomeners udtryksfuldhed.

My-stories som tidlig kontinuitet i erfaringer

My-stories er i tæt forbindelse med mysteries, og er allerede implicit berørt i udredningen heraf. Mysterierne resonerer i forskerens levede og levende erfaringer, i hvad der kan beskrives som forskerens my-stories; i fortællinger, der er skaber kontinuitet mellem tidligere, aktuel og fremadrettet erfaringsdannelse. My-stories indebærer dermed den pragmatiske forståelse af erfaringer (Dewey, 1916; 1938), der beskrives med tre temporale aspekter: i) forskerens informerede forventninger (tidligere erfaringer), ii) forskerens sanselige nærvær til en situation (aktuelle erfaringer), samt iii) forskerens forestillinger om konsekvenser (fremtidige erfaringer). Forskerens erfaringer med forskning, feltarbejde, engagementer med bestemte mennesker og praksisser, læsning af specifikke teorier og det levede liv generelt kan siges at forme en 'levet database' (Revsbæk & Tanggaard, 2015). Denne database aktiverer en specifik disposition for modtagelighed, resonans og fortolkning, hvor noget bliver muligt at få øje på og analysere, mens andet ikke er tilgængeligt. Tidligere erfaringer former således, hvilke erfaringer det bliver muligt at gøre i en specifik kontekst. Det betyder, at forskerens resonanskasse (aktuelle modtagelighed) tager form af de erfaringer, som tidligere er gjort. Den levede database disponerer en sanselig og analytisk parathed i forskerens my-stories. Databasen af levede erfaringer skaber strengenes specifikke klangfarver og dermed deres tilbøjelighed til at gå i medsvingninger med bestemte klange i feltet.

Abduktive loops rettet mod kvalificering af erfaringer

Det tredje element i my-stories vedrører forskerens forestillinger om fremtiden. Udover at forskeren interagerer som levende resonanskasse og levet database interagerer forskeren tillige med de bekymringer, som hun gør sig om konsekvenser af det ene eller det andet i den aktuelle situation og kontekst. Dette aspekt giver anledning til etableringen af nye my-stories, når forskeren gennemgår og analyserer forskningens konsekvenser (Dewey, 1916). I relation til dette element virker en pragmatisk forståelse af, at forskerens idéer og teorier (her den levede database) kan fungere som et muliggørende redskab, der åbner for refleksivitet; ikke blot ved at forskeren lytter og observerer, men særligt ved, at forskeren interagerer og tager egne og andres responser seriøst (Alvesson & Kärreman, 2007). Som sammenhængende bevægelse giver de tre temporale aspekter mulighed for at forstå forskning som abduktive loops, der bevæger sig fremad mod stadig mere kvalificerede erkendelser i samspil med et specifikt felt. Det betyder, at kvalitetene i my-stories som levet database og levende resonanskasse fortsat kvalificeres, så forskerens grundlag for at forstå, håndtere og beskrive specifikke fænomener til stadighed udbygges og nuanceres. Dermed skærpes iagttagelses- og analyseberedskabet, så forskeren kan opstille stadig mere kvalificerede hypoteser. Det kan muliggøre endnu rigere erfaringer og medføre vækst (Dewey, 1916) for forskeren og i forskningens resultater, vidensproduktionen.

Kontekst og metode til studiet af mysterier og my-stories

Baggrunden for denne artikel er et længerevarende empirisk studie, der undersøgte læring i omsorgsarbejde. Studiet involverede aktører fra den kommunale ældrepleje og fra en social- og sundhedsskole, som uddanner elever og medarbejdere til omsorgsarbejdet. Fra et pragmatisk ståsted inspireret af Dewey (1916, 1934) trak studiet på en eksperimentel og kollaborativ metodologi, hvor aktørerne sammen udforskede læring forstået som samskabende udforskning af tvivl i usikre situationer. Fra dette pragmatiske perspektiv anlagde studiet en normativ tilgang med et ønske om at muliggøre stadig rigere erfaringer for de involverede aktører i deres praksisser og organisationer. Metoden 'shadowing' (Czarniawska, 2007; McDonald & Simpson, 2014) tillod forskeren at følge de daglige arbejdspraksisser, som de udfoldede sig på mikroniveauer og i forskellige kontekster på plejehjem og skole. Samtidig gav shadowing forsker og forskningsdeltagere mulighed for

at engagere sig i 'in-the-moment-interpretations', hvor gensidige iagttagelser og analyser kunne udveksles og udvikles (Buchan & Simpson, 2020, s. 10). Det er i denne sammenhæng, at jeg fik behov for at forstå, på hvilket grundlag jeg kunne engagere mig i analyser af øjeblikke på et, set i et traditionelt forskningsperspektiv, stadig umodent tidspunkt, idet jeg endnu ikke havde gennemgået og kvalificeret mine iagttagelser på videnskabelig og analytisk vis. Jeg ville forstå, hvorvidt jeg kunne tage mine erfaringer seriøst som led i forskningen, og som resultat af disse overvejelser ønskede jeg at udrede et analytisk redskab, der kan styrke forskerens refleksivitet over sine erfaringer.

Som den indledende vignette illustrerer, faldt jeg ofte over disse muligheder for 'in-the-moment-interpretations' i situationer, som kunne virke tilfældige og spontane. Ved at lægge mærke til, hvad der skete i disse hændelser, tog data imidlertid form som erfarede, sanselige og responsive (Shotter, 2006; St. Pierre, 1997) og som snarere 'snublet' over end indsamlet (Brinkmann, 2014). I denne sammenhæng fremkom studiets analyser i en abduktiv proces mellem noget, jeg endnu ikke helt kunne forstå og min iver efter at komme til at forstå mere på vegne af såvel forskningens som forskningsaktørernes praksis. Min erkendelsesproces er dermed såvel en personlig erfaringsdannelse som en videnskabelig konstruktion af viden.

For at forstå mere i detaljer om, hvad der skete i og omkring disse øjeblikke af analyse, vil jeg vende tilbage til den indledende vignette. Herfra undersøger jeg, hvad det bliver muligt at få øje på, når mit engagement i situationen analyseres som bevægelser mellem erfaringers brud og kontinuitet, mysteries og my-stories. I gennemgangen af vignetten træder særligt én sætning frem, som repræsenterer et betydningsfuldt øjeblik i situationen, som jeg i den følgende analyse vil zoomere nærmere ind på. Det drejer sig om sætningen *Det rumsterede i mit hoved, men jeg måtte svare læreren nu*. Denne sætning vil jeg udfolde i et narrativ, som efterfølgende analyseres i lyset af erfaringers brud og kontinuitet for at undersøge, hvad det bliver muligt at få øje på, når det som sker analyseres som bevægelser mellem mysteries og my-stories.

Narrativ: Det rumsterede i mit hoved, men jeg måtte svare læreren nu

Det rumsterede i mit hoved, men jeg måtte svare læreren nu. Jeg måtte ikke tøve for længe. Men hvad kunne jeg svare? Jeg var fuld af indtryk efter opmærksomt at have fuldt undervisningen, men jeg havde jo slet ikke samlet disse iagttagelser ordentligt i tematikker og afklarede pointer, Ville jeg komme til at sige noget, som ville virke som en ubetydelig bagatel eller som kunne opleves som en uberettiget kritik? Det føltes modstridende, fordi jeg samtidig gerne ville bidrage med noget, der kunne gøre en forskel for læreren. Det virkede næsten forræderisk og egoistisk at holde mine iagttagelser for mig selv, når nu hun havde været så venlig at invitere mig med i undervisningen. Kunne jeg overhovedet komme uden om at svare? Jeg måtte beslutte mig. Jeg kunne ikke tøve længere.

Feltnoter, shadowing af undervisning, social- og sundhedsskolen

Et brud i min fortælling om forskning

Ovenstående narrativ kan forstås som beskrivelse af en hændelse, der skaber et brud i mine erfaringer (Dewey, 1916) med, hvad der kan forstås og praktiseres som forskning. Narrativet viser forvirringen, konflikten og tvivlen, som lærerens forespørgsel skaber, når jeg sammenholder, hvad der sker med min forestilling om, hvordan jeg burde gøre for at praktisere forskning rigtigt og med høj kvalitet. Jeg er faldet over situationen, fordi den forvirrer og overrasker (Brinkmann, 2014). Den fremstår ufuldendt og åben (Dewey, 1916), idet jeg ikke ved, hvordan jeg skal reagere. Jeg oplever, at de svar, jeg har til rådighed, som del af min levede database (Revsbæk & Tanggaard, 2015) ikke rækker til at vejlede mig i forhold til, hvordan jeg kan agere i min position som forsker. I min gennemgang af dette brud skabes et mysterium (Alvesson & Kärreman, 2007).

Situationen vækker modsatrettede følelser; den gør mig urolig og rådvild. Mysteriet spænder mig ud mellem forskellige muligheder; skal jeg afvise eller imødekomme lærerens ønske om at få min respons? Ved at afvise læreren, viser narrativet, at jeg oplever det som 'forræderi og egoisme', fordi det kan virke som om jeg blot vil have adgang til lærerens praksis og ikke give noget tilbage. Modsat peger narrativet på, at jeg ved at imødekomme læreren, er i tvivl om, hvorvidt jeg vil overskride kvalitetsmæssige kriterier for kvalitativ forskning. Disse forskellige overvejelser knytter an til forskellige teorier, som jeg har til rådighed i 'my-story' og som medvirker til at trække mig i forskellige retninger. Teorierne medskaber det brud, jeg oplever. I nogle teorier beskrives forskerens

påvirkning af det observerede som forstyrrelser eller bias. Dette er fx repræsenteret af den fænomenologiske interesse i, at forskeren sætter sin forforståelse i parentes, så menneskers oplevelsesverden kan belyses fra et førstepersons-perspektiv (Jacobsen et.al, 2010). Analyseret i lyset af denne forståelse, kan min tøven forstås som en kvalificeret refleksivitet over, at forskeren må beskrive virkeligheden, som den er, uden at påvirke den. I tråd med denne tænkning vil jeg, ved at dele mine foreløbige analyser på et umodent grundlag, risikere at manipulere og forurene datamaterialet, så det ikke fremstår rent. Modsat påvirker andre teorier mine overvejelser og skaber spænd i my-story, idet fx pragmatiske og procesfilosofiske teorier antager, at forskeren må engagere sig aktivt i emergerende øjeblikke for direkte at undgå et passivt iagttagerperspektiv (Dewey, 1916; Shotter, 2006; Stacey & Griffin, 2005). Dette spænd river i mig, og jeg oplever at mangle levede erfaringer i 'my-story', som kan hjælpe mig til at praktisere dette engagement. Hvordan ser det ud, når forskeren engagerer sig i 'i-øjeblikkets-fortolkning'? (Buchan & Simpson, 2020). Hvordan kan kvaliteten i forskning i bevares, når forskeren er medvirkende og transformerende i et felt?

Narrativet peger på, at jeg oplever øjeblikkets karakter, idet jeg føler mig tvunget til at handle og respondere på lærerens forespørgsel. Jeg har i situationen ikke mulighed for at grave dybere ned i 'my-story' efter teorier eller erfaringer, der kan vise vejen til, hvordan jeg skal respondere. Jeg er tvunget til at agere in-situ som resonanskasse, der bringer det i spil, som har bragt mig i svingninger i det sanselige nærvær, som jeg har etableret til undervisningssituationen, og som kalder mig til at reagere i samtalen med læreren (Dewey, 1934). Jeg oplever, at jeg må tage mine erfaringer seriøst og have tiltro til, at teorier herom (Dewey, 1916; Shotter, 2006; Stacey & Griffin, 2005) er pålidelige, og at jeg derfor kan stole på, at det kan gøre en kvalitativ forskel, at forskeren viser sin omsorg for det, som er på spil, og tager medansvar for konsekvenserne af det erfarede (Dewey, 1916). Det betyder, at jeg må tage erfarede my-stories som en seriøs fortælling, der både har noget at gøre med og at sige til *den* konkrete situation, jeg erfarer, og at mine fortællinger dermed potentielt *vil* og med fordel *kan* virke positivt forandrende på situationen.

Analysen af mysteriet giver anledning til, at jeg kommer til at forstå my-story endnu bedre, idet jeg får mulighed på at gennemgå, hvad i my-story, der får mig til at støde ind i situationen. Dette giver anledning til at fremsætte forskellige hypoteser om, hvad der

kan sikre mine intenderede ønsker for såvel situationen som for min forskning generelt. Mysteriet er således medskabende af fremtidige my-stories; historien udvides og udvikles i mødet med dette brud, som jeg umiddelbart ikke kunne forstå og håndtere. Erfaringen tog form, som det Dewey (1934) beskriver som *en* erfaring, som bryder ud af rækken af episoder i projektet, og gjorde signifikant indtryk, idet den blev medskabende for en fremtidig forskningspraksis, hvor 'in-the-moment-interpretations' (Buchan & Simpson, 2020) blev en del af en praktiseret forskningstilgang. Således formede denne situation fremtidige situationer, idet både min levede database (Revsbæk & Tanggaard, 2015) og min levende resonanskasse blev nuanceret mod nye klange fra feltet. Jeg blev styrket i at få øje på situationers invitationer til dialog om samskabelse. Det var vel at mærke interaktioner, der virkede skabende på såvel aktørernes praksis som på forskningens resultater, idet jeg gennem dialogen kom til at vide mere om lærerens overvejelser om sin undervisning, samtidig med at jeg fik efterprøvet virkninger af mine indledende iagttagelser og analyser.

Tilgængelighed og modtagelighed

Et overordnet analyserende blik på vignetten giver muligheder for at forstå, hvordan my-stories var medvirkende til, at vignettens situation overhovedet blev tilgængelig for mig. I den periode, hvor jeg befandt mig på social- og sundhedsskolen, havde jeg etableret en arbejdsplads ved et af spisebordene i personalets frokoststue, når jeg et par gange om ugen sad på skolen og arbejdede. Jeg satte mig der, fordi jeg havde en forventning om, at jeg *der* kunne observere og tage del i det organisatoriske liv, som jeg ikke eksplicit kunne bede om lov til at deltage i, og som ikke ville være tilgængeligt i formelle undervisnings- og mødeaktiviteter. Denne forventning var formet af min levede database, der er teoretisk informeret af situeret læringsteori (Eraut, 2004; Hager, 2004; Lave & Wenger, 1991) og rummer erfaringer af, at læring, refleksion og innovation sker på forskellige måder og steder i korte møder på gangen, foran kaffemaskinen og i arbejdet (Dixon, 1997; Marsick & Volpe, 1999; Wegener, 2013). Ved at sætte mig i frokoststuen gjorde jeg mig tilgængelig som levende resonanskasse i rum og interaktioner, hvori jeg forventede, at disse fænomener ville komme til udtryk. Min tilstedeværelse i frokoststuen gav anledning til, at jeg opbyggede kontakt til denne lærer, og til at hun denne dag inviterede mig med i sin undervisning. Med min tilstedeværelse i frokoststuen opstod der altså anledning til

at 'ramle ind' i sådanne muligheder, fordi jeg var til stede i rum, der gjorde mig tilgængelig for det, som skete, og hvor det som skete blev tilgængeligt for mig.

Ydermere blev mine 'in-the-moment-interpretations' (Buchan & Simpson, 2020) påvirket af, at jeg trådte ind i feltet 'omsorgsarbejde og -uddannelse' med en særlig parathed til at iagttage og forstå læring i arbejdet som et pædagogisk anliggende og til at analysere didaktiske principper for undervisning. Denne disposition er dannet af årtiers arbejde med pædagogikken som videnskabs- og handlingsområde, hvor jeg har læst teorier om og gjort mig erfaringer med den pædagogiske og didaktiske tilrettelæggelse for læring. Det betyder, at min levede database (Revsbæk & Tanggaard, 2015) har skabt et iagttagelsespotentialer, der gør mig særligt modtagelig for, hvordan pædagogikken (som tilrettelæggelse af læring) tager form i det specifikke felt. Som levende resonanskasse er jeg resonant for sådanne pædagogiske 'klange' fra feltet. Det betyder, at pædagogiske klange er tilgængelige for mig, mens andre 'klange' forbliver utilgængelige, idet de ikke resonerer med my-stories, og jeg derfor ikke har dispositionen til at få øje på og forstå disse klange.

Refleksivitet

At søge en forståelse af, hvilke klange fra et felt, der er tilgængelige, peger på, at det er betydningsfuldt, at forskeren etablerer en refleksivitet overfor sine specifikke my-stories. At etablere refleksivitet og at tydeliggøre rammerne for sin levede database har en anden karakter end opdraget om at skulle sætte 'parentes om sin forforståelse', som gerne anbefales indenfor fænomenologisk funderet forskning (Jacobsen et.al, 2010). Med forståelsen af my-story som klangbund for forskerens resonanskasse retter forskeren sig mod til stadighed at komme til at kende sine egne strenges klangfarver, og at komme til forståelse af, hvilke klange i et felt, man bringes i svingning af. Min kobling af Revsbæks og Tanggaards (2015) forståelse af forskerens levede database med Willerts (2011) forståelse af 'hjælperen' som resonanskasse hjælper til at zoome ind på, at forskeren har bestemte klange, der er mulige at registrere, mens hun ikke har dispositionen til at opfange andre klange. Samtidig kan forståelsen skærpe forskerens refleksivitet over, hvordan man med sin resonanskasse selv sætter det observerede i svingninger. Det giver et perspektiv på forskerens tilstedeværelse i bestemte rum og sine specifikke måder at interagere på. Med en sådan refleksivitet kan forskeren få øje på sin virkning som resonanskasse,

ligesom der er mulighed for kvalificeret at udvide sin egen modtagelighed, sin levede database. Tænkningen om mysteries og my-stories kan rette forskeren mod i højere grad at have en opmærksomhed omkring sit teoretiske og erfaringsmæssige afsæt for iagttagelse og analyse. Derved kan forskeren øge sin bevidsthed om, hvordan hun med sin modtagelighed deltager i definitionen af de fænomener, hun iagttager, og at forståelsen af data og verden vil påvirkes af, hvilke erfaringer forskeren har med i sin fortælling. Hvilken litteratur har man læst? Hvilke fortællinger har forskeren med sig om hvad der er 'rigtig forskning'? Hvilke erfaringer har forskeren gjort gennem sit professionelle og personlige liv gennem mødet med forskellige mennesker, situationer, kontekster og fænomener? På hvilke måder former disse forestillinger og erfaringer modtageligheden i et specifikt forskningsfelt, og de mysterier, der bliver mulige at konstruere? Herunder er det relevant for forskeren at overveje kontekstens betydning. I dette studies tilfælde, hvorledes den specifikke kontekst af uddannelse til omsorgsarbejde var medvirkende til formning af mysteries og my-stories.

Mødet med brud i forskerens praksis, som vignetten og narrativet i denne artikel illustrerer, kan give anledning til at konstruere mysterier. Gennem analyser af sådanne mysterier vil resultater gradvist vokse frem. I studiet, som ligger til grund for denne artikel, blev analyser foretaget, når oplevede brud gav anledning til at gennemgå situationen. Dette fandt til i en proces mellem forsker og forskningsdeltagere både spontant i 'in-the-moment-interpretations' og gennem faciliterede processer. Dette bevirker, at forskningens resultater, der rummer såvel forandringer i den organisatoriske praksis som vidensproduktion, skabtes gennem interaktioner og fælles analyse. Her virkede det analytiske møde med bruddet som et mysterium til, at forskerens forståelse af sig selv og sit handleberedskab var under kontinuerlig udvikling. Gennem refleksion over disse forskningens mysterier i samspil med feltet skete en tilblivelse af forskerens my-stories. Forskeren blev til gennem forskningens tilblivelse. Kvalificeringen af forskeren som levet database muliggjorde en stadig mere nuanceret funktion som levende resonanskasse for forskellige klange i feltet. Jeg erfarede derved, at forskeren ikke på deterministisk vis er prisgivet sin levede database, idet man kontinuerligt vil udbygge databasen med de levende erfaringer, som gøres med fænomener, feltarbejde, litteratur, mennesker etc. Konteksten former forskeren.

At tage erfaringer seriøst i forskning betyder ikke, at forskerens erfaringer er samstemmende og identiske med det, som sker i feltet. Jeg hævder derfor ikke, at forskerens fortælling om situationen kan *repræsentere* den andens fortælling eller fortællinger om feltet. Det handler mere, som Revsbæk (2018) beskriver det, om at forme en forståelse af, hvad forskeren opfatter som karakteristisk for den anden (det undersøgte) ud fra den resonans, som skabes i forskeren, og at denne forståelse kan være generativ for forståelser af den anden/det andet. Willert (2011) beskriver om hjælperrelationen, at resonansen kan gives tilbage som spejlinger uden eller med 'buler'. 'Uden buler' i spejlet giver 'hjælperen' det tilbage, som opleves, så kildenært som muligt med den andens egne ord og billeder. 'Med buler' i spejlet resoneres det, som opleves i 'hjælperens' resonansrum. Det, som gives tilbage, er derfor selekteret gennem hjælperens "person- og livshistorieforankrede resonanskasse" (s. 170). I denne artikels terminologi; gennem forskerens my-stories. Det betyder, at det, som sker kommer til at hænge sammen med myriader af andre og andres strenge af klange. Derfor kan det i forskningen være vanskeligt at afgrænse den ene fortælling fra den anden, og at isolere og præsentere hændelser som helheder i sig selv, sådan som er gjort med vignetten i denne artikel. Vi må forstå, at denne fortælling, som her er præsenteret, er indlejret i et net af fortællinger, levede og levende erfaringer (Dewey, 1916; Stacey & Griffin, 2005).

Det rejser en problemstilling om, hvordan forskere med kvalitative tilnærmelser kan undgå at reproducere hegenomiske forståelser af sociale fænomener. Det peger på aspekter af magt, som er til stede i vidensproduktion, herunder hvordan magt konstrueres diskursivt og vidensproduktion styres af forskellige parters interesser, verdensbilleder og sociale status (Enosh et al., 2008). Disse forhold betyder, at forskeren skal være opmærksom på sin magt til at definere virkeligheden (Enosh & Buchbinder, 2005), og at de fortællinger, som skabes, kan opleves anderledes fra andres perspektiv. Forskeren er uundgåeligt og nødvendigvis subjektivt tilstede i vidensproduktionen, men det samme kan siges, særligt i kollaborativ forskning, om forskningens andre deltagerne. Også de er subjektivt tilstede med deres levede databaser, oplevelser af mysterier, resonans med særlige klange og analyser, som gøres på baggrund heraf. Det betyder, at magtrelationerne i vidensproduktionen er vanskelige at definere, og at der kan være en risiko for, at der opstår kampe om fortællingen snarere end samarbejde (Enosh & Buchbinder, 2005). Forskningens deltagere kan have særlige interesser, som påvirker

interaktionen mellem forsker og det studerede fænomen, og som så at sige afgrænser tilgængeligheden af klange i feltet til nogle bestemte, defineret af forskningsdeltagernes særlige præg på situationen.

Konklusion

Med denne artikel satte jeg mig for at undersøge, hvad det bliver muligt at få øje på, når forskerens engagement i kvalitativ forskning analyseres som abduktive bevægelser mellem erfaringers brud og kontinuitet beskrevet som mysterier og my-stories. Med inspiration fra pragmatisk filosofi (Dewey, 1916; Dewey, 1934; Dewey & Bentley, 1949) defineres læring som en transaktionel reorganisering struktureret af brud i erfaringer (mysterier) og kontinuitet i erfaringer (my-stories). Artiklen udvikler og bidrager med et redskab til analyse af betydningen af forskerens levende og levede erfaringer som resonanskasse og database (forskerens my-stories), der muliggør en specifik disposition for at registrere situationer, hvori der opstår brud, forvirring, overraskelse og tvivl (mysterier) i samspil med feltet. Med afsæt i en mikroanalyse af erfaringer med et sådant brud i forskningen bliver det muligt at se, at den kvalitative forsker i sin tilstedeværelse kan bruge sig som resonanskasse, der registrerer det, som foregår. Ved at give den registrerede resonans tilbage som respons kan forskeren sammen med forskningens aktører medvirke i fortolkning og analyse af det, som foregår, og dermed virke i en samskabende vidensproduktion. Dermed kan begge komme til at forstå mere af det, som foregår og mere om dem selv i dette. Dette kan bevirke, at forskeren både anvender og udvikler sine my-stories som en metode til registrering og analyse af fænomener, mysterier, i den kvalitative forskning. Dermed kvalificeres de konklusioner, som bliver mulige at drage om de undersøgte fænomener.

Implikationer i forskning

Det sker, at forskerens og feltets klange ikke harmonerer, og at der i sådanne disharmonier skabes brud, der som led i forskningen kan virke igangsættende for læring. Det kræver, at forskeren løfter blikket og åbner for iagttagelse og analyse, således at mysterier og my-stories tages i anvendelse i forskningens aktiviteter, som afsæt for at lære noget. Som adresseret i dette temanummer undersøger artiklen, hvordan forskeren kan gå kvalitativt til verden på en nytænkende måde, der bidrager til fælles vidensudvikling og styrket

erfaringsgrundlag; det vil sige til at kvalificere my-stories virkning som levende resonanskasse og den levede database som kvalitativt redskab i forskningens vidensproduktion. I tilfælde af kollaborative og praksisbaserede studier, som artiklens er baseret på, kan udviklingen af forskerens my-stories skabe vidensperspektiver, der kan bidrage til udvikling af organisationer og/eller organisatorisk praksis. Man kan som forsker bringe noget tilbage til feltet, der er ligegyldigt. Man kan også bringe noget tilbage, der er vigtigt og nyttigt. Noget, som kan bringe det, der sker videre. Noget, som bryder med det, der sker og som hjælper til at bygge videre. Det handler ikke blot om *at* se hinanden og beskrive den fælles verden, men også om *hvordan* vi ser og beskriver hinanden og verden. Med bevidsthed om sin virkning som resonanskasse og sin rækkevidde som database vil forskeren i højere grad kunne sikre en vis kvalitet i den måde, hun formidler iagttagelser og analyser til forskningens aktører.

Implikationer i forskningen vedrører dog mere end kvalificering af forskerens my-story og organisatorisk praksis. Når Willert (2011) anvender begrebet resonanskasse relaterer han til terapeutiske relationer, hvor 'hjelperens' spejlinger anvendes som potential igangsætter af klientens erkendelsesproces. Dette er en proces, hvor hjælperens resonanskasse tillige afstemmes på ny, hvorfor interaktionen omkring resonansen tillige kan eller bør igangsætte en læreproces for hjælperen. På samme måde vil 'hjelperen' i undervisnings- og omsorgsarbejde fungere som levende resonanskasse, som både kan igangsætte en læreproces for 'den anden' og for 'hjelperen' selv. Det er tale om relationelle møder, der har til formål at igangsætte gensidige personlige og/eller personfaglige læreprocesser for deltagerne. Forskeren derimod har et højere formål med sit engagement i mødet; nemlig et formål om at producere viden om de sociale fænomener, der studeres. Det betyder, at engagementet ikke blot har til formål at generere gensidige læreprocesser for forskeren og de involverede forskningsdeltagere og at udbygge my-stories, men derimod at udvikle vidensperspektiver. Det vil, som Dewey (1916) udtrykker det, sige at udvikle teorier, der kan anvendes som redskaber til at forstå og håndtere fx psykologiske og sociale problemstillinger i verden. Pointen er, at hvad der foregår i verden, socialhistorien og hvad der foregår i mennesket, menneskets historie krydser hinanden og er vævet sammen, og at kvalitativ forskning kan udforske og skabe viden netop ud fra disse skæringslinjer (Brinkmann, 2013).

Implikationer i organisatorisk praksis

Forståelsen af mysteries og my-stories som afsæt for videnskabelse kan have positive implikationer i håndteringen af læring og udvikling af praksis på arbejdspladser og i organisationer. Der kan trækkes en analog til organisatoriske sammenhænge, hvor også medarbejderen på en arbejdsplads med fordel kan komme til at kende egne my-stories grænser, kvaliteter og virkninger. Samtidig kan det være givtigt i et kollegialt fællesskab få øje på, at forskellig parathed til at registrere bestemte klange giver varieret modtagelighed for forskellige aspekter i kommunikationen og i arbejdet. Et sådant perspektiv fordrer en anerkendelse af, at andre kan få øje på noget i kraft af de levende erfaringer, de gør sig med et fænomen (via deres resonanskasse), og de levede erfaringer, som de gennem tiden har gjort med lignende fænomener (via deres levede database). Denne opmærksomhed kan i en organisatorisk kontekst bruges til kvalitativt at udvikle forståelsen af situationer og fænomener. At tage erfaringer seriøst i forskning og organisatorisk arbejde kan være et redskab til at skabe viden om såvel det, som sker og om de mennesker, der handler i og analyserer det, som sker. Et sådant fokus vil henlede opmærksomheden på, at der kontinuerligt sker en samskabende erfaringsdannelse af my-stories, og som konsekvens, at læring sker i alle rum, på alle niveauer og potentielt hele tiden. Udfordringen er dog, som jeg ser det, at erfaringer ofte privatiseres og individualiseres. Skal vi lykkes med at udnytte læringspotentialer i at tage erfaringer seriøst, og herfra kunne udvikle ny viden, skal vi afprivatisere vores erfaringer. At tage erfaringer seriøst med henblik på at lære mere om vores fælles verden, kræver, at vi finder et sprog til at tale om, det vi oplever – sammen. Forståelsen af erfaringer som bevægelser mellem my-stories og mysteries giver et bud på, hvordan vi kan arbejde kvalitativt nytænkende i såvel forskning som organisatoriske kontekster på en sensitiv, sanselig og reflektiv grund.

Referencer

- Alvesson, M., & Kärreman, D. (2007). Constructing mystery: Empirical matters in theory development. *Academy of Management Review*, 32(4), 1265-1281.
- Brinkmann, S. (2014). Doing without data. *Qualitative Inquiry*, 20(6), 720-725.
<https://doi.org/10.1177/1077800414530254>
- Buchan, L., & Simpson, B. (2020). Projects-as-Practice. *Project Management Journal*, 51(1), 38-48. 10.1177/8756972819891277
- Czarniawska, B. (2007). *Shadowing: and other techniques for doing fieldwork in modern societies*. Copenhagen Business School Press DK.
- Dewey, J. (1916). Democracy and Education. In J. A. Boydston (Ed.), *The middle works, 1899 - 1924, Volume: 9* (1980th ed.,). Southern Illinois University Press.
- Dewey, J. (1929). The quest for certainty: A study of the relation of knowledge and action. Gifford Lectures. In J. A. Boydston (Ed), *The later works, 1925-1953, Volume: 4*. (1984th ed). Southern Illinois University Press.
- Dewey, J. (1934). *Art as experience* (1980th ed.). The Berkeley Publishing Group.
- Dewey, J. (1938). *Experience and Education* (2015th ed.). Free Press Edition.
- Dewey, J., & Bentley, A. F. (1949). *Knowing and the known*. Beacon Press.
- Dixon, N. M. (1997). The hallways of learning. *Organizational Dynamics*, 25(4), 23-34.
10.1016/S0090-2616(97)90034-6
- Ellingson, L. L., & Sotirin, P. (2020). Data engagement: A critical materialist framework for making data in qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 26(7), 817-826. <https://doi.org/10.1177/1077800419846639>
- Enosh, G., Ben-Ari, A., & Buchbinder, E. (2008). Sense of Differentness in the Construction of Knowledge. *Qualitative Inquiry*, 14(3), 450-465.
10.1177/1077800407311962
- Enosh, G., & Buchbinder, E. (2005). The Interactive Construction of Narrative Styles in Sensitive Interviews: The Case of Domestic Violence Research. *Qualitative Inquiry*, 11(4), 588-617. 10.1177/1077800405275054
- Eraut, M. (2004). Informal learning in the workplace. *Studies in Continuing Education*, 26(2), 247-273.
- Hager, P. (2004). Conceptions of learning and understanding learning at work. *Studies in Continuing Education*, 26(1), 3-17. 10.1080/158037042000199434

- Jacobsen, B. (2010). Fænomologi. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L.(eds.).
Kvalitative Metoder. En grundbog. Hans Reitzels Forlag.
- Lather, P., & St. Pierre, E. A. (2013). Post-qualitative research. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 26(6), 629-633.
<https://doi.org/10.1080/09518398.2013.788752>
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning* (1. publ. ed.). Cambridge University Press.
- Marsick, V. J., & Volpe, M. (1999). The Nature and Need for Informal Learning.
Advances in Developing Human Resources, 1(3), 1-9.
10.1177/152342239900100302
- McDonald, S., & Simpson, B. (2014). Shadowing research in organizations: the methodological debates. *Qualitative Research in Organizations and Management: An International Journal*, 9(1), 3–20.
- Revsbæk, L. (2018). Resonant experience in emergent events of analysis. *Qualitative Studies*, 5(1), 20-28.
- Revsbæk, L., & Tanggaard, L. (2015). Analyzing in the Present. *Qualitative Inquiry*, 21(4), 376-387. 10.1177/1077800414562896
- Rosiek, J. L. (2013). Pragmatism and post-qualitative futures. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 26(6), 692-705.
<https://doi.org/10.1080/09518398.2013.788758>
- Møller, B. (in press). *Tvivel som trigger for læring. Et pædagogisk perspektiv på læring i omsorgsarbejdet*. [Ph.d.-afhandling]. Aalborg Universitets Press
- Shotter, J. (2006). Understanding process from within: An argument for ‘witness’-thinking. *Organization Studies* 27(4), 585 – 604. doi:10.1177/0170840606062105
- Stacey, R & Griffin D. (Eds.) (2005). *A Complexity Perspective on Researching Organizations. Taking experience seriously*. Oxon: Routledge.
- St. Pierre, E. A. (1997). Methodology in the fold and the irruption of transgressive data. *International journal of qualitative studies in education*, 10(2), 175-189.
<http://doi.org/10.1080/095183997237278>
- St. Pierre, E. A., & Jackson, A. Y. (2014). Qualitative data analysis after coding. *Qualitative Inquiry*, 20(6), 715-719. <https://doi.org/10.1177/1077800414532435>

Wegener, C. (2013). *Innovation–inside out. Change and stability in social and health care education [Ph.d.-afhandling]*. Aalborg Universitet.

Willert, S. (2011) Spejling som interventionsform i professionelle samtaler. I: Alrø, H. (red) *Fokus på samtalen*. Hans Reitzel Forlag.

About the author:

Britta Møller, PhD student at the Department of Communication and Psychology, and research assistant at the Department of Culture and Learning, both at Aalborg University. Her topics of research are Pedagogy, Workplace Learning, Organizational Learning and Management, Welfare Work and Education, especially Care Work and Vocational Education and Training. The main philosophical and theoretical inspirations are in pragmatism, and from here she explores collaborative and experimental research methods.